

AYNİK

2019, Yıl/Year: 7, Sayı/Issue:16, ISSN: 2147-8872

TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
TURUK International Language, Literature and Folklore Researches Journal

Geliş Tarihi / Date of Received: **29.01.2019**

Kabul Tarihi / Date of Accepted: **05.03.2019**

Sayfa / Page: 217-233

Research Article / Araştırma Makalesi

Doi: <http://dx.doi.org/10.12992/TURUK662>

Yazar / Writer:

Dr. Öğr. Üyesi Hıfzı TOZ

Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi
Bölümü

hifzitoz@mynet.com

Semra SENEK

Bilim Uzmanı, Milli Eğitim Bakanlığı Türkçe Öğretmeni

semrasenek_87@outlook.com

AYTÜL AKAL'IN MASALLARINDA GÜNÜMÜZ ÇOCUKLARININ YAŞADIĞI TEMEL SORUNLARA YÖNELİK İLETİLER*

Öz

Bu çalışmada Aytül Akal tarafından kaleme alınan ve “Masal Masal” adlı kitapta yer alan elli sekiz masal, günümüz çocuklarının yaşadığı temel sorunları ele alma bakımından incelenmiştir. Söz konusu sorunlar üç başlıkla sınırlandırılmıştır. Bunlar: Teknolojinin bilinçsiz kullanımı, kitap okuma alışkanlığının olmaması, sağlıksız beslenme.

Dört bölümden oluşturulan bu çalışmanın birinci bölümünde kavramlarla ilgili tanım ve açıklamaların yer aldığı giriş bölümü, ikinci bölümünde araştırma verilerinin nasıl toplanıp analiz edildiğini ortaya koyan yöntem bölümü, üçüncü bölümünde elde edilen verilerin sunulduğu bulgular bölümü, dördüncü bölümün ise elde edilen veriler sonucunda ulaşılan genel değerlendirmenin bulunduğu sonuç bölümü yer almaktadır.

* Mevcut çalışma “*Aytül Akal'ın Masallarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*” adlı yayınlanmamış yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmış, literatür taraması ve içerik analizi yapılmıştır. Elli sekiz masaldaki güncel ve güncelliğini koruyan masallar tespit edilirken çalışmayı kolaylaştırmak için elli sekiz masal, isimlerinin baş harfleriyle (Örn: Fasulye Motorlu Uçan Daire= FMUD) tek tek kodlanmıştır. Ayrıca çalışmada 15/08/2015 tarihinde Aytül Akal ile elektronik ortamda gerçekleştirilen görüşmeden konuyla ilgili bir bölüm de kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda, çalışmamıza konu olan elli sekiz masalın bazılarında söz konusu üç sorun tespit edilmiştir. Çalışmadan elde edilen veriler göz önünde bulundurulduğunda, ele alınan masalların, farkındalık oluşturma ve istenilen davranış değişikliğini sağlamada çocuklara ve çocuk eğitiminde rolü olan herkese kaynaklık edebileceği tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Aytül Akal, masal, çocuk, problem, teknoloji, kitap, sağlık,

AYTÜL AKAL'S TALES' MESSAGE ON ESSENTIAL PROBLEMS OF A TODAYS CHILDREN

Abstract

In this study, fifty-eight tales, written by Aytül Akal and included in the book named "Tale Tale" were examined in terms of addressing the essential problems of today's children.

The first part of this study consists of four parts; the first part contains the definitions and explanations about the concepts; the second part contains the method section which shows how the research data are collected and analyzed; the findings part where the data obtained in the third part are presented; and the fourth part, result section.

Qualitative research methods were used in the research, literature review and content analysis were performed. Fifty-eight fairy tales are coded individually by the initials of their names (eg: Bean Motor Flying Saucer = FMUD) to facilitate work while keeping up-to-date and up-to-date tales in fifty-eight tales. In addition, a part related to the subject was used in the study on the electronic meeting with Aytül Akal on 15/08/2015.

As a result of the research, three current problems were identified in the fifty-eight tales written by Aytül Akal. These problems are: Unconscious use of technology, lack of habit of reading books, unhealthy nutrition. Considering the data obtained from the study, it has been determined that these problems in tales can provide resource for children and children who play a role in raising awareness and providing desired behavior change.

Keywords: Aytül Akal, fairy tales, child, problem, technology, books, health

GİRİŞ

Masallar bireylerin ilk karşılaştıkları edebî türlerdendir ve kişilerin içinde buldukları sosyal grup veya toplumun normlarını benimsemesi noktasında önemli bir kaynaktır. Peki, masal nedir? Masal, TDK Türkçe Sözlükte (2011:1630) genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebî tür olarak tanımlanmaktadır.

Osmanlıca sözlükte masal kelimesi “mesel” olarak karşımıza çıkmaktadır ve şu anlamları içermektedir: 1. Örnek, benzer, numune. 2. Dokunaklı ve manalı söz. 3. Terbiye ve ahlâka faydalı olan hikâye. Darb-ı mesel: Atasözü (Devellioğlu, 2006: 625). Peki, masal kelimesi niçin mesel olarak kullanılmıştır? İbrahim Kıbrıs insan yaşantısından yola çıkarak oluşturulan masalların örgün eğitim kurumlarının olmadığı dönemlerde eğitim aracı olarak kullanıldığını, büyüklerden küçüklere aktarılan yaşam deneyimi örneklerinden oluştuğu için “örnek” anlamına gelen “mesel” kelimesiyle adlandırılmış olabileceğini savunur (2010: 78).

Güzel ve Torun’a göre masal (2010: 168), “İnsanın gerçekle, gerçeküstünü harmanlayıp, olmasını hayal ettiği dünyada, geçmişte belirsiz bir zamanda, sıradan insanların çoğu kez gerçeküstü güçlerle donanıp olağan veya olağanüstü varlık ve olaylarla mücadelesinin anlatıldığı hikâyelerdir.” Bu açıdan bakıldığında masalarda gerçek ve olağanüstünün iç içe geçtiği, sınırlarının ortadan kalktığı söylenebilir. Masalarda didaktik bir anlatım söz konusudur ve masalarda anlatılanlar öğüt verici bir niteliktedir.

Kaya da masalların gerçeklikten doğduğu düşüncesinden yola çıkarak masalı (2010: 493) “Hadiseleri muhayyel bir dünyada cereyan eden, kahramanları insan ve kimi zaman da hayvan ve olağanüstü varlıklar olan, dinleyenleri eğlendiren ve bu arada eğiten, gerçeği birtakım remz ve sembollerle gerçeküstü kalıplara sokarak yansıtmaya çalışan mensur anlatım türü.” şeklinde tanımlar.

İster gerçekliğe dayansın isterse gerçekten tamamen bağımsız olsun masalların olay, yer, zaman, kişi ve varlık kadrosuyla çocukları bambaşka bir dünyayı keşfe çıkardıklarını kabul etmek gerekir.

İnsan, zıtlıkların olduğu bir dünyada kendi kimliğini bulma çabasıdadır. Masalarda da birbirine zıt kavramlar ve kişilerle karşılaşmaktayız. Masal dünyası iyilerin ödüllendirildiği, kötülerin cezalandırıldığı bir iklim sahiptir. “İyinin ve kötünün, fakirin ve zengin, doğrunun ve yanlışın, kibirliliğin ve alçak gönüllülüğün mücadelesi üzerine kurulan masallar, birkaç istisna dışında, her zaman mutlu sona ulaşır” (Eker 2008:269). Bu durumda masalı dinleyen ve okuyan kişiler doğruluktan ve iyilikten ayrılmayan insanların her zaman kazanacağını, iyiliğin kötülük karşısında galip geleceğini öğrenir. Bu galibiyet ve mutluluk sonsuza kadar devam eder. Ancak gerçek yaşamda insanlar sürekli bir mücadele içindedir. Tam huzura kavuşmuşken bambaşka durum veya engellerle karşı karşıya gelebilir. Fakat masalarda durum farklıdır: “Masalarda talihsizlik ve aksilikler gerçek hayattan farklı olarak bir kerede veya birbirine bağlı olarak arka arkaya ortaya çıkar. Bunlar çözümlendikten sonra yeni sıkıntılar söz konusu olmaz, iktidarı, başarıyı ve mutluluğu sembolize eden taş ve evlilik bir daha zarar görmez” (Günay 1998: 432).

Masallar kültürel etkileşimi sağlarlarken kültürlerarası etkileşime de zemin hazırlar. Çünkü her masal, içinde doğduğu kültürün izlerini taşımaktadır. Farklı coğrafyalarda filizlenmiş masalları okuyan çocuklar dolaylı yönden farklı kültürlerin düşünce yapısı, ortak duyguları ve dünya görüşleri hakkında bilgi sahibi olurlar. Çocuğun masallar aracılığıyla, amaçlı olarak bu kültürlerle ilgili bakış açısı kazanmasını sağlamanın da mümkün olduğu Can'ın şu cümlelerinden çıkarılabilir (2014: 82): “Bu eserler, tarihsel ve çağdaş kurgu ile birleştirildiğinde ve bilgilendirici materyallerle desteklendiğinde okur, bahsedilen kültür hakkında belli bir bilgi birikimine ve öğrenim tecrübesine sahip olur.”

Masallarda verilen iletiler yerellikten çok evrensel nitelik taşımaktadır. İyilik, doğruluk, alçakgönüllülük vb. değerler tüm insanlığı ilgilendiren ortak değerlerdir. Masal kahramanlarından iyi karakterde olanların ödüllendirilmesi, kötülerin cezalandırılmasından dinleyicinin veya okuyucunun çıkaracağı sonuç, dünyanın her yerinde aynıdır. Nitekim Boratav da çalışmasında masalların evrensel değerleri işleme yönüne dikkat çeker ve (2007: 16): Kötülüğü, iyiliği; eğriliği, doğruluğu; azgınlığı, alçak gönüllüğü ... cisimlendirilmiş kişilerin savaşları veya başkaca alışverişleri, insanoğlunun, erişilmesi güç amaçlara ulaşma isteğinden doğan düşleri, kendi becerikliliği, yılmazlığıyla ya da olağanüstü güçlerin yardımıyla birbiri ardından, birbirinden çetin engelleri aşma çabaları... Bütün bunlar, tarih ve coğrafya ile çerçevelenmiş insan toplulukları içinde belli bir zamanı ve yeri bulunmayan, belki insanlığın tarihi boyunca, herhangi bir toplumca kolaylıkla benimsenebilen, kalıplaşmış düşünce, duygu ve olaylar, gezgin *thème*'lerdir.

Masallar toplumların vicdanıdır. Bu yüzden kendisini dinleyen veya okuyan kişinin içindeki iyilik duygusunu açığa çıkarır. Masallarda her zaman iyilerin, doğruların kazanması adalet terazisinin ne denli doğru tarttığı, zaman ve mekân olgusunun olmaması ise tüm insanlığa her zaman kapılarının açık olduğunun göstergesidir. İnsanoğlunun ilk tanıştığı türlerden olan masallar hayallerin sonsuzluğunu öğretir insana. Bu yüzden ki hayaller hep gerçeklerin önünde yürür.

Gelişim Özelliklerine Göre Türk Masalları

Türk masalları gelişim özelliklerine göre ikiye ayrılmaktadır. Bunlardan birincisi halk masalları, ikincisi ise edebî (yazınsal) masallardır.

Halk Masalları: “Halk masalları, bir toplumun ya da ulusun, tarihsel süreç içerisinde oluşan dilden dile, ağızdan ağza sözlü olarak anlatılan özgün ürünleridir” (Güleryüz 2003: 183).

Halk masallarının gerek anlatım gerek içerik yönünden belli özellikleri vardır. Oğuzkan bu özellikleri şu şekilde belirtir (2013: 19): “Halk masallarının konuları genellikle yalındır ve anlatım bakımından birtakım acemiliklerle doludur. Bu tür masallarda “olay” önemlidir. “Masal anası” ve “masal ninesi” adı verilen kimseler yüz, el ve kol hareketleriyle masalların bu kusurlarını gidermeye, masalları canlı ve renkli kılmaya çalışılırlar. Masal geleneğinin devamında bu sözlü anlatımın şüphesiz etkisi büyüktür. Bağlı kalınacak bir metin olmadığı için halk masalları değişik yerlerde, değişik zamanlarda ve değişik kimseler tarafından ayrı ayrı biçimde söylenir”.

Edebî masallar (Yazınsal Masallar): “Yazarların kişisel hayal güçlerine dayanarak yazdıkları, halk masallarına benzeyen ve çoğunlukla ilhamını onlardan alan yapma masallardır” (Yalçın, Aytas 2014: 70).

Kıbrıs da edebî masalların konuları, kahramanları ve olaylarıyla ilgili şu ifadeleri kullanır (2010: 81): “Bu tür masalların konuları genellikle gerçek dışı olup olaylar düşsel mekânlarda, ülkelerde geçer. Kahramanlar sık sık olağanüstü durumlarla karşı karşıya gelen, olağanüstü niteliklere sahip varlıklardır. Masallarda geçen olaylar; tılsım, fal, büyü ve gelecekte bilgi verme gibi giz nitelikleri taşıyan olaylar olabilir.”

Masallar bireylerin ilk karşılaştıkları türlerdendir ve kişilerin içinde buldukları sosyal grup veya toplumun normlarını benimsemesi noktasında önemli bir kaynaktır. Masallar, kişileri hayata hazırlar. İdeal insan tipinin somut örneklerini sunarak kişilerin davranışlarını olumlu yönde şekillendirir.

Teknolojinin hızla ilerlemesiyle kitle iletişim araçları da bireylerin ve toplumların davranışlarını yönlendirici bir etkiye sahip olmuştur Tezcan, toplumsal etkileşimin unsuru olarak gördüğü kitle iletişim araçlarının işlevlerini şu şekilde ifade eder (1997: 36): “Eğitim aracı olduğu kadar propaganda aracı olarak da kullanılabilirler. Onlar bireyin ve onun yakın çevresinin dışında gerçekleşen, fakat onu en güçlü biçimde etkileyen ve toplumun niteliğini geniş ölçüde yansıtan kültürel etkilerdir. Sinema ve radyonun çocuğa eğitici etkileri var mıdır? Bu sorunun yanıtı onların sonuçlarına ve bu sonuçların bizim eğitsel amaçlarımıza ne kadar uygun olduğuna bağlıdır.”

Kitle iletişim araçları amaca uygun olarak kullanıldığında değer aktarımı açısından önemli bir yere sahiptir. Örneğin insanlar TV, dergi, gazete, bilgisayar gibi araçlar sayesinde kilometrelerce uzaktaki kişi veya kişilerin acısından haberdar olabilir. İnsan olarak üzerine düşen neyse onu yapma şansı elde edebilir. Aytül Akal’ın “Bana Bir Rüya Ver” masalında olduğu gibi. Burada çocuk gece yatmadan okuduğu bir gazetede iki çocuk görür. Bu çocuklar birden dile gelirler ve içinde buldukları koşulların zorluğundan bahsederler. Böylece çocukta dünya üzerinde böyle insanların olabileceğine dair farkındalık oluşur ve başka insanlara yardım edebilmenin hazzına ulaşır. Ancak kitle iletişim araçlarının bilinçsiz kullanımı, birtakım olumsuzlukları da beraberinde getirmektedir. Hökelekli, özellikle internet ve televizyonun gençler ve çocuklar üzerindeki olumsuz etkisini şu şekilde ifade eder (2011: 166): “Çocuk ve ergenin henüz sormadığı soruların cevaplarını ve deneyimini kazanmadığı yaşam biçimlerini ona sunarak, gelişim düzeyinin ötesinde olguları önüne sermek ne kadar sağlıklı olur?”

Can ise çocuk ve çocukluk kavramının Batı’da gelişimini incelerken televizyonun insan yaşamına girdikten sonra özellikle çocukları nasıl etkilediğini şu şekilde açıklar (2014: 18): “Televizyon karşısında her yaş grubundaki insanın eşit muamele görmesi, çocuk ile yetişkin arasında daha önceki yüzyıllarda kesin bir çizgi ile ayrıldığına inanılan sınırı ortadan kaldırır. Televizyonun verdiği her tür bilgiye istediği anda sahip olma gücüne erişen çocuk, hem sosyal hem de kültürel açıdan farklılaşır.”

Teknolojinin gelişmesiyle kişilerin ilgi ve beklentileri de çeşitlilik göstermiştir. Gerekli alt yapıya, eğitime sahip olmayan bireyler veya sosyal gruplar bu ilgi beklentileriyle çok da uyuşmayan eğilimler göstermeye başlamışlardır. Özellikle sosyal öğrenme, izledikleri/dinledikleri kitle iletişim araçlarındaki karakterlerle özdeşim kurarak öğrenme, yöneliminde olan çocuklar ve gençler şiddet içeren görseller/oyunlarla vakit harcamaktadırlar. Aşağıdaki grafiklerde teknolojinin bilinçsiz kullanımının nedenlerinden bazılarını yer şunlardır:

- Eğitimsizlik,
- Ebeveyn tutumu,
- Yalnızlık ve mutsuzluk gibi ruhsal nedenler,
- İşsizlik vb. ekonomik nedenler.

Teknolojinin bilinçsiz kullanımı birtakım olumsuzlukları beraberinde getirmektedir. Bu olumsuzlukları arasında şunları sayabiliriz:

- Görsel/işitsel problemler,
- Çevreye karşı duyarlılığın azalması,
- Kişilerarası iletişimin azalması,
- İntihar vakaları vb.

Yazılı ve görsel araçlar için bütünüyle yararlı veya zararlı ifadelerini kullanmak elbette doğru değildir. Önemli olan bu araçlardan bizim nasıl istifade ettiğimizdir. Aytül Akal'la 18/08/2015 tarihinde yapılan ve özel arşivimizde bulunan röportajda bu konuya değinilmiştir. Akal, kendisine yöneltilen “Masallarınızda yer yer eleştirilere de rastlıyoruz. Sürekli televizyon ve internet karşısında vakit geçiren, sağlıklı beslenmeyen, soru sormayan nesiller... Bu konuda ailelere mesajınız var mı?” sorusuna şu cevabı verir: “*Teknoloji hayatımızın içinde. Yetişkin ya da çocuk ayırmadan, hatta artık çocukların dünyasında daha fazla yer alıyor. Bunu yok sayamayız ya da bundan vazgeçemeyiz. Doğru olan, her şeyi dengeli tüketmek. Elbette televizyon seyredecek çocuklar, cep telefonlarına bakacaklar, bilgisayar karşısından kalkmayacaklar, tabletleriyle dolaşacaklar... Ama bunlarla uğraşmaları, hayatlarındaki diğer renklere ve zenginliklere sırt çevirmelerine neden olmamalı. Bisiklete binmek, müzik dinlemek, dans etmek, kitap okumak, film izlemek, resim yapmak, oyun oynamak, arkadaşla sohbet etmek... Her şeye zaman var aslında. Zamanı iyi kullanmak önemli.*”

Çağımızın en önemli sorunlarından biri de kitap okuma alışkanlığının olmamasıdır. Günlük hayatın keşmekeşi içerisinde önceliklerimizin her zaman farklı şeyler olması, üreten değil de tüketen toplumlar haline gelmemiz kitap okumama nedenlerindedir. Hazır bilgilerle yetinme, var olanı sorgulamama, yaratıcı ve özgün ürünler ortaya koyamama gibi sorunlar da kitap okuma alışkanlığının olmamasının olumsuz sonuçlarından sadece birkaçıdır. Bugün psikolojide bile tedavi yöntemi olarak kullanılan kitap okuma tedavisi (bibliyoterapi) ruhsal bunalımlardan kurtulmanın en ucuz ve kolay yoluyken insanlar ısrarla kitaplardan uzaklaşmaktadır. “Kitap okuma boş zamanlarda yapılan bir eylemdir.” şeklindeki yanlış algı, merak etmeme ve sorgulamama, geçerliliği sınılanmamış hazır bilgilerle yetinme, kişilerin önceliklerinin farklı ve karmaşık olması kitap okuma alışkanlığının olmamasının nedenlerinden sadece birkaçıdır. Kitap okumamama alışkanlığının olumsuz sonuçlarına arasında şunları sayabiliriz:

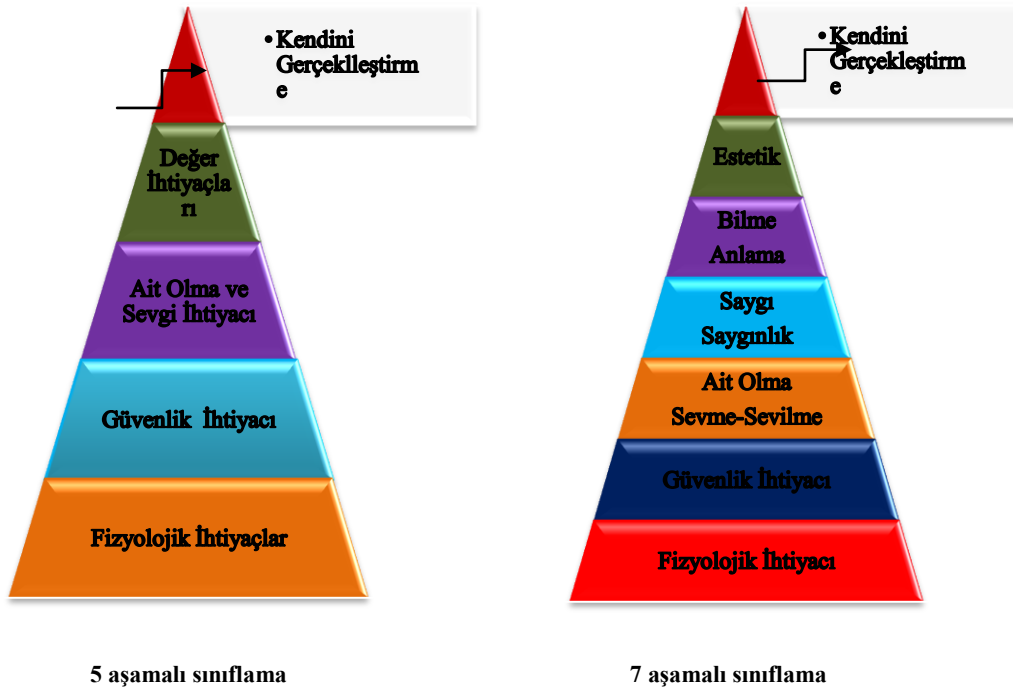
- Okuduğu, izlediği ve dinlediğini anlamada, yorumlamada yetersizlik,
- Görsel ve işitsel uyarıların analiz edememe,
- Yaratıcı, özgün fikirler ve ürünler ortaya koyamama,

➤ Kendini doğru ve güzel bir şekilde ifade edememe vb.

İnsanoğlunun doğumdan ölüme kadar yerine getirmesi gereken birçok gelişim ödevi ve karşılanması gereken pek çok ihtiyacı olmuştur. Amerikalı Psikoloji Profesörü Abraham Harold Maslow'un insan davranışlarını şekillendiren ihtiyaçları ortaya koyan teorisi günümüzde hâlâ ilgi uyandırmaktadır.

Maslow, insan davranışlarının temelinde yatan ihtiyaçları, bir hiyerarşik sıraya göre dizmiştir. Maslow'un ihtiyaçların sınıflandırılmasında esas aldığı iki varsayım vardır: Bunlardan birincisi, insan davranışlarının temelinde ihtiyaçların bulunduğu varsayımdır. Buna göre, fertlerin davranışlarını anlayabilmek için onların ihtiyaçlarının neler olduğunu bilmek gerekir. İhtiyaçlar hiyerarşisinin ikinci varsayımı ise ihtiyaçların önceliği ve şiddeti ile ilgilidir (Eroğlu 1998:41).

1943 yılında ortaya atılan bu teori beş aşamalı olarak karşımıza çıkmaktayken 1970'li yıllardan sonra yedi kademeli olarak değerlendirilmektedir. Bu sınıflandırmalar aşağıdaki gibidir.

Grafik 1.1: Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi (<http://www.eodev.com> ve <http://www.kpsskonu.com> , E.T: 26/01/2018)

Fizyolojik ihtiyaçlar doğuştan getirdiğimiz açlık, susuzluk, uyumak vb. ihtiyaçlarımızdır. Bu ihtiyaçların giderilememesi sonucunda bedensel, zihinsel ve ruhsal problemler ortaya çıkmaktadır. Diğer ihtiyaçlar yaşam sürecinde öğrenilen ihtiyaçlardır ve bu ihtiyaçların karşılanabilmesi için de bireylerin fizyolojik anlamda doyuma ulaşması gerekir.

Yukarıda belirtildiği üzere beslenme, kişilerin birincil yani doğuştan getirdiği ihtiyaçlardandır. Ancak gerek popüler kültür gerekse ilgi çekici reklamların etkisiyle sağlıklı beslenme günümüz çocuklarının en temel sorunlarından biri hâline gelmiştir. Sağlıklı beslenme kişileri bedensel, ruhsal ve psikolojik olarak olumsuz etkilemektedir. İnsan vücudunun protein, karbonhidrat, vitamin ve minerallere ihtiyacı vardır. Bunlar da doğadaki besinlerden hazır olarak sağlanabilmektedir. Ancak bu besinlerin eksik veya fazla tüketilmesi birtakım sağlık problemlerine

yol açmaktadır. Bunun dışında sağlıksız koşullarda üretilen ve insan sağlığını tehdit eden hazır ürünlerle genetiğiyle oynanmış besinler, telafisi olmayan sağlık sorunlarını beraberinde getirebilmektedir.

Sağlıksız beslenmenin birçok nedeni vardır. Bu nedenlerden birini Yörükoğlu şu şekilde ifade eder (2007: 75): “Beslenme bozukluklarının önemli bir nedeni de eğitimsizliktir, yani var olan yiyecekler içinde çocuklara gerekli olanların bilinmemesidir; iyi seçilmemesidir. Örneğin yumurta ve süt alabilecek ölçüde geliri olan ailelerin bebeklerini unlu mamalarla beslemeleri ağır beslenme bozukluklarına neden olmaktadır.” Sağlıksız beslenmeye neden olan etkenlerden bazıları şunlardır: Popüler kültür, özendirici reklamlar, akran grupları veya diğer çevresel unsurların etkisi, çalışan bazı ebeveynlerin hazır gıdalara yönelimi vb. Sağlıksız beslenmenin neden olduğu olumsuzluklar arasında da şunları sıralayabiliriz:

- Obezite vb. bedensel sağlık sorunları,
- Zihinsel yetilerin zayıflaması,
- Gelişim dönemi problemleri (Ergenlik yaşının düşmesi vb.)
- Özgüvenin azalması, kendini toplumdaki soyutlama vb.

Bu araştırmanın amacı Aytül Akal tarafından kaleme alınmış olan masallarda yer alan günümüz çocuklarının yaşadığı problemleri ortaya koymaktır. Bu doğrultuda Aytül Akal’ın elli sekiz masal, teknolojinin bilinçsiz kullanımı, sağlıksız beslenme, kitap okuma alışkanlığının olmaması başlıkları doğrultusunda incelenerek tespit edilen problemlerin bireylere hangi açılardan etki ettiği ortaya konulmaya çalışıldı. Araştırma “Aytül Akal’ın Masallarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi”¹ adlı yüksek lisans tez çalışmasındaki verilerden yararlanarak üretilmiştir.

Çalışmamızda Aytül Akal’ın masallarında günümüz çocuklarının yaşadığı problemlere ait unsurlar tespit edildi. Aytül Akal’ın masallarının güncel problemleri ortaya koyma, masalları okuyan ve dinleyen kitlede bu probleme yönelik bilinç oluşturma konusunda ne denli öneme sahip olduğu ortaya konuldu. Bunun yanında Akal’ın masallarında kullandığı farklı karakterlerin güncel problemleri sunmadaki rolü tespit edildi.

Bu çalışmanın edebî masalların güncel problemlere karşı farkındalık oluşturma, önleyici ve yönlendirici çözümler bulma açısından etkili bir şekilde kullanılması, okunması ve okutulması gibi çalışmalara yön vereceğine inanılmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Aytül Akal’ın masallarındaki güncel ve güncelliğini koruyan sorunları belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. “İnsan ve grup davranışlarının nedenini ve nasılını anlamaya yönelik araştırmalara nitel araştırma denir. Nitel araştırmalar kişilerin

¹ SENEK, Semra. (2018). *Aytül Akal’ın Masallarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Antalya.

kanaatleri, tecrübeleri, algıları ve duyguları gibi öznel verilerle meşgul olur. Bir sosyal olayı doğal ortamı ve doğal oluşumu içinde tasvir eder” (Saruhan ve Özdemirci 2011: 236). Nitel araştırma yazılı kaynakların incelenmesi ve analiz edilmesine olanak tanınması, olayları ve durumları tanımlayıcı ve betimleyici bir yol izlemesi nedeniyle çalışmamıza yön veren araştırma yöntemidir.

Çalışmamızda nitel araştırma stratejisi olarak durum çalışması benimsenmiştir. “Mc Millan (2000) durum çalışmalarını bir ya da daha fazla olayın, ortamın, programın sosyal grubun ya da diğer birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği yöntem olarak tanımlamaktadır” (Akt. Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel 2014: 249). Bu stratejinin seçilme nedeni ele alınan durumun ayrıntılı bir şekilde açıklanması, tanımlanması ve değerlendirilmesini sağlamaktır.

Ayrıca çalışmada içerik analizinden de faydalanılmıştır. “İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır” (Yıldırım ve Şimşek 2008: 227).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni edebî masallar olup örneklemini Aytül Akal’ın kaleme aldığı masallardır. İncelenen masallar şunlardır: “Geceyi Sevmeyen Çocuk”, “Geceyi Unutan Fil”, “İp Bacaklı Uzaylı Çocuk”, “Ben Büyüküm”, “İnatçı Çocuk”, “Uyumak İstemeyen Zürafa”, “Küçük Kertenkele”, “Meraklı Uzay Çocuğu”, “Fasulye Motorlu Uçan Daire”, “Suda Oynamayı Kim Sevmez?”, “Karanlıktan Korkan Çocuk”, “Dağınık Çocuk”, “Canı Sıkılan Çocuk”, “Canı Sıkılan Aydede”, “Işıkları Dolaşan Çocuk”, “Şımarık Fil”, “Park Yiyen Robot”, “Küçük Anne”, “Cadı Burunlu Fabrika”, “İki Kavgacı Ağaç”, “Sinderella Olmak İsteyen Çocuk”, “Üç Uçan Çocuk, Kardeş İsteyen Çocuk”, “Nerden Çıktı Bu Kardeş?”, “Ormandaki Apartman”, “Denizin Altını Merak Eden Vapur”, “Çikolata Çocuk”, “Gezmeyi Seven Ağaç”, “Yatağın Altındaki Harfler”, “Eğlence Ülkesini Arayan Dinozor”, “Yaşlı Çocuk”, “Kimin Yatağı Uçuyor?”, “Sabahı Boyayan Çocuk”, “Bütün Oyuncaklar Benim, Bana Bir Rüya Ver, Kızamık Olan Fil, Rengini Arayan Top, Terlikleri Kim Giyecek?”, “Buruşuk Kâğıt Parçası”, “Uzaylı Çocuğun Ödevi”, “Üç Sihirli Öpücük”, “Soru Balonları”, “Masalları Arayan Çocuk”, “Masalını Arayan Ejderha”, “Büyük Yatakta Kim Yatacak?”, “Üç Gözlü Çocuk”, “Yaramaz Trafik Lambası”, “Çöp Kafalı Çocuk”, “Kitap Perisi”, “Reklamları Çizen Çocuk”, “Işığını Yitiren Yıldız”, “Bu Dünya Kimin?”, “Dilek Ağacı”, “Dünyanın En Güzel ağacı”, “Ormanın Renkleri Kimde?”, “Ormanın Yeni Komşuları”, “Ben Ne Olacağım?”, “Ben Ne Zaman Büyüyeceğim?”

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada içerik analizi ve nitel veri toplama tekniklerinden faydalanılmıştır. “İçerik analizi, yazılı belgelerde ya da diğer iletişim ortamlarında (Örn. Fotoğraflar, filmler, şarkı sözleri, reklamlar) yer alan bilgileri ve sembolleri, yani içeriği inceleme tekniğidir” (Neuman, 2013: 67).

BULGULAR

Teknolojinin Bilinçsiz Kullanımı

Teknolojinin hızla gelişmesi ve yayılması özellikle çocuklar üzerinde birtakım olumsuz etkilere sebep olmuştur. Neredeyse bütün zamanını bilgisayar başında geçiren çocuğun hem gözleri

bundan etkilenmekte hem de çocuk zihinsel olarak kendini dış uyaranlara kapatmaktadır. Algı sadece bu teknolojik ürünlerde olduğu için asıl dikkat edilmesi gereken şeyler gözden kaçabilmektedir. Ayrıca uzun süre ekran karşısında durmak, beyin hücrelerine de zarar vermekte ve bu durum sosyal ilişkileri de sekteye uğratmaktadır.

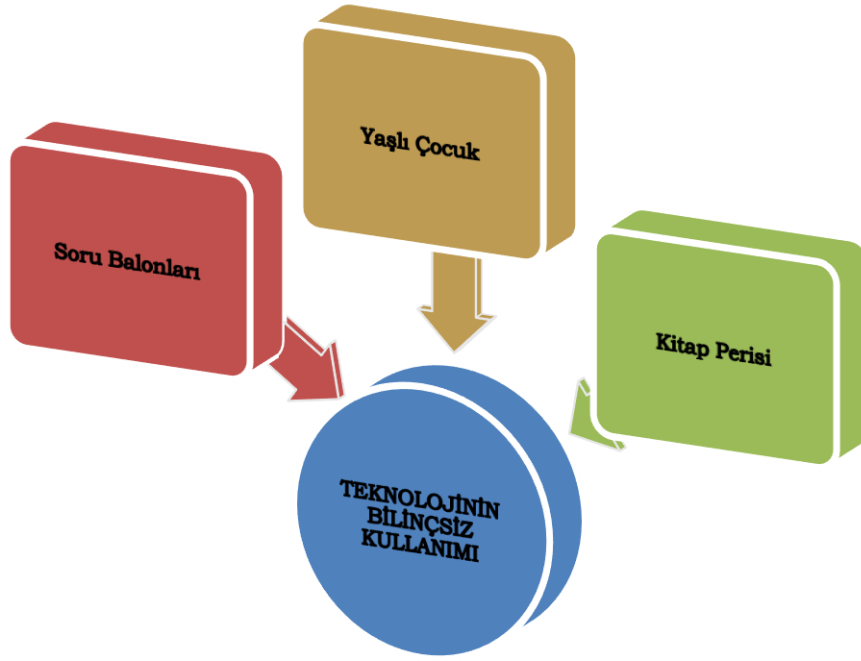
“Yaşlı Çocuk” adlı masalda da sağlıklı yaşamın püf noktaları üzerinde durulur. Bu masalda çocuk, “Bir yaş daha büyüdün”, “Yaşlandın” gibi doğum günlerinde kullanılan kalıp ifadeleri duyunca yanlış anlar. Yaşlandığını zannederek üzülür. Aslında yaşlı olmadığını ve sağlıklı yaşamının sırrını bahçedeki 100-150 yıllık ağaç ona şu şekilde anlatır: “*Terliken soğuk su içmez, soğuk havalarda da iyi giyinirsen hasta olmazsın. Ekran karşısında uzun süre oturmak da sağlığa zararlı, biliyor muydun? Neden bol bol spor yapmıyorsun? Ya sigara? Büyüyünce sigara içecek misin?*”

“*Asla!*” demiş çocuk (YÇ, s.133).

Teknolojinin olumsuz etkilerinden biri de sorgulamayan, analiz edemeyen, bireyler yetiştirmesidir. Ekranda gördükleriyle yetinen, kimi zaman - hatta çoğu zaman- yanlış bilgileri içselleştiren çocuklar hayata zihninde soru işaretleri olmadan bakmaktadırlar. “Soru Balonları” adlı masalda da bu konudan yakınılmaktadır. Bu masalda Uzaylı çocuklar kendi tasarladıkları bilgisayardan hiç bilmedikleri bir gezegeni incelerler. Bu gezegendeki çocuklar onları çok şaşırtır. Bu şaşkınlığın sebebi de aşağıdaki ifadelerden anlaşılacağı üzere çocukların araştırma ve sorgulama yeteneğinden yoksun olmalarıdır: *Bu çocukların çoğu, bir ekranın karşısında saatlerce hiç kıpırdamadan oturuyormuş. (...) Bakmış, raflarda sıra sıra kitaplar, dizi dizi ansiklopediler... Ama çoğu dokunulmamış, sayfaları çevrilmemiş. Anlaşılan ekranda gördüğü bu gezegendeki çocuklar fazla soru sormuyor, sormadıkları için de kimse merak edip kitapları karıştırmıyormuş* (SB, s.171-172).

Görüldüğü üzere bilinçsiz teknoloji kullanımı zihin sağlığını olumsuz etkilemektedir. Gittikçe bilmeyen, anlamayan, araştırmayan, sorgulamayan, yargılamayan nesiller yetişmektedir. Masalda Uzaylı çocuklar bu gerçeğe parmak basarak insanlara gelecekle ilgili uyarıda bulunmaktadır ve özellikle çocukları kitap okumaya davet etmektedir.

Çağımızda çocukların başından kalkmadıkları bilgisayar oyunları çocuklara şiddeti aşılamaktadır. Artık hayal dünyasının sihirli dekoru çocukların ilgisini çekmemeye başlamıştır. “Kitap Perisi” adlı masalda da bu duruma dikkat çekilir. Bu masalda “Kitap Perisi” çocuklar ne isterse yapmaya hazırdır. Ancak hayallerle beslenen, büyüyen çocuklar artık sanal kahramanlarla arkadaşlık etmektedirler. Bu durum da aşağıdaki ifadelerden anlaşılacağı gibi çocukları olumsuz etkilemektedir: *Peri bazen televizyon seyreden çocuklardan birinin kulağına eğilip yumuşak bir sesle, “Dile benden ne dilersen!” diyormuş. Diyormuş ama, çocuklar, televizyondaki kahramanların bağrıışlarından, silahların ve savaşların gürültüsünden, perinin sesini duymuyormuş bile* (KP, s.202).

Grafik 3.1: Teknolojinin bilinçsiz kullanımı sorununun yer aldığı masallar

Kitap Okuma Alışkanlığının Olmaması

Çok okuyan mı bilir, yoksa çok gezen mi? Bu soru asırlarca tartışılmıştır. Deneyimle elde edilenlerin insanları olgunlaştırdığı yadsınamaz. Ancak kitapların ömür boyunca dolaşsak bile elde edemeyeceğimiz bilgilere ulaşmamızı sağladığını da kabul etmek gerekir. Kitaplar, bilmediğimiz dünyalara, bilmediğimiz hayatlara açılan bir kapıdır. Kimi zaman gerçeğe ulaştıran bir bilgi, kimi zaman kendimizden bir şeyler bulduğumuz kahramanlar sunarlar bize.

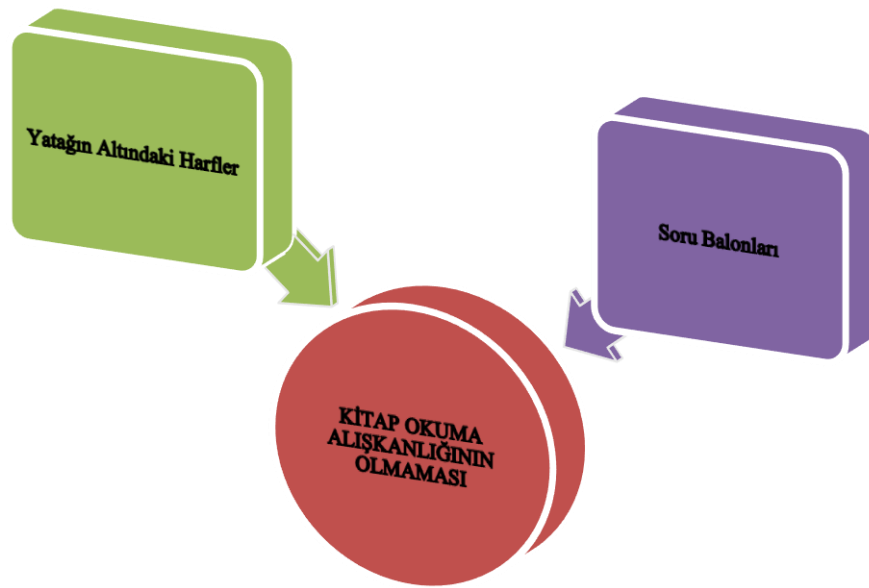
Bilmeden çalışmak, çalışmadan bilmek beyhude bir çabadan başka bir şey değildir. Yani bilmek, öğrenmek için çaba sarf etmek gerekir. Ancak nasıl ve ne denli çaba sarf edileceğinin öngörüsünü yapabilmek de önemlidir. Bunu yapabilmenin tek koşulu hiç kuşkusuz kitap okumaktır. “Yatağın Altındaki Harfler” adlı masalda da bilgi edinme bakımından kitap okumanın önemi vurgulanmıştır. Burada kitap okumaktan sıkılan bir çocuk vardır. Bu çocuğun arkadaşları da epeydir kitap okumamaktadır. Uzun zamandır okunmayan kitaplar da çocuklara kızıp harflerini dökmüştür ve bu durum çocukları çok üzmüştür. Artık bu durumu düzeltmenin tek bir çaresi vardır: *Kısa sürede bütün kitapları elden geçirip göz yapışkanı ile harflerin yerine yapışmasını sağlamışlar. O günden sonra da hiçbir kitabı, harfleri dökülecek kadar uzun süre okunmadan bırakmamışlardır* (YAH, s. 124).

Burada dökülen harfler, insan zihninin kitap okumayınca ne kadar boş olacağını sembolik bir yansımasıdır. Yani dökülen her harf yapıştırılırken aynı zamanda zihindeki boşluklar da doldurulmaktadır.

Sorgulamayan, yargılamayan, analiz edemeyen, tartışamayan toplumlar tarih sahnesinden silinmeye mahkûmdur. Her yenilik merak eden, sorgulayan beyinlerin ürünüdür. Günümüzde gerek sosyal yaşamın keşmekeşi, gerekse teknolojinin sunduğu hazır bilgiler düşünme ve sorgulama

yeteneğimize ket vurmaktadır. Gittikçe üreten değil, tüketen bireyler haline gelmekteyiz. “Soru Balonları” adlı masalda da tam olarak bu duruma vurgu yapılır. Bu masalda minik bir gezegende yaşayan çalışkan çocuklardan bahsedilir. Bu çocuklar o kadar çalışkandır ki ülkelerini gelişmiş bir ülke haline getirirler. Ancak bu çocukların kendi programladıkları bilgisayardan gözlemlediği başka bir gezegen vardır ki burada gelecek kavramı gayet düşündürücüdür. Bu endişe ve şaşkınlığı ise şu ifadeler açıkça göstermektedir: *Ekranını biraz daha netleştirmiş. Bakmış, raflarda sıra sıra kitaplar, dizi dizi ansiklopediler... Ama çoğu dokunulmamış. Sayfaları çevrilmemiş. Anlaşılan ekranda gördüğü bu gezegendeki çocuklar fazla soru sormuyor, sormadıkları için de kimse merak edip kitapları karıştırmıyorlarmış* (SB, s.172).

Burada çok önemli bir husus gözümüze çarpmaktadır. O da kitap okuma ile sorgulama arasındaki doğrusal ilişki. Çünkü kitap okudukça sorgulama ve analiz etme yeteneğimiz gelişir; sorguladıkça merak duygumuz uyanır ve kitaplara yönelme ihtiyacı duyarız.

Grafik 3.2: Kitap Okuma Alışkanlığının Olmaması sorununun yer aldığı masallar

Sağlıksız Beslenme

Sağlık, yaşamdaki en önemli değerdir. Yaman’ın da dediği gibi bizlere bağışlanan en önemli nimet akıl, ruh ve beden sağlığıdır (2014: 209). Kişilerin yeteneklerini ortaya koyabilmesi, belirlenen hedeflere ulaşabilmesi, kişisel yaşamında veya sosyal alanda kendini doğru bir şekilde ifade edebilmesi aklen, ruhen ve bedenen sağlıklı olmasıyla doğrudan ilişkilidir. Onun içindir ki vereceğimiz her kararın sağlıklı bir karar olmasını, yolunu beklediğimiz her bebeğin sağlıklı olarak dünyaya gelmesini temenni ederiz. Olumsuzlukları -ya da bize olumsuz gibi görünen durumları- “Sağlık olsun” cümlesiyle karşılarız. Birbirimiz için en büyük dileğimiz “Sihhatler Olması”dır.

Bedenen, zihnen ve ruhen sağlıklı bireyler olabilmek için ne ile beslenildiğine dikkat edilmelidir. İnsan sağlığını tehdit eden besin maddelerinden uzak durulmalıdır. Vücudun vitamin, mineral, protein ve karbonhidrata belli oranda ihtiyacı vardır. Bunların gereğinden fazla ya da az

tüketilmesi birtakım sağlık sorunlarının ortaya çıkmasına neden olabilir. “İp Bacaklı Uzaylı Çocuk” adlı masalda da yemek yemeyen, sadece çikolata ve şeker tüketen bir çocuk vardır. Bu çocuk tıpkı kendisi gibi şeker ve çikolata dışında hiçbir şey tüketmeyen ip bacaklı uzaylı çocuk ve onun gezegenini görünce sağlıklı besinler tüketmenin önemini anlar. Bu konudaki duygu ve düşüncelerini de şu cümlelerle ifade eder: “*Ama nasıl olur?*” diye şaşkınlıkla sormuş çocuk. “*Sen hiç meyve yemedin mi? Elmanın, şeftalinin tadını bilmiyor musun? Sonra, sebzeler de çok yararlıdır. Patatesi, havucu, lahanayı tatmadın mı yoksa?*” (İBUÇ, s.18).

“Reklamları Çizen Çocuk” adlı masalda da sağlıklı beslenme ve diş sağlığı arasındaki doğrusal ilişkiye dikkat çekilir. Bu masalda istekleri bitmek bilmeyen çocuğuna annesi, reklamda görüp de çizdiği bir şeyi almayı teklif eder. Çocuk bu teklifi kabul eder. Ancak bu çocuğun çizdiği bir resimde hayat bulan başka bir çocuk o kadar çok şeker tüketmiştir ki bu durum dişlerinin sağlıksız olmasına hatta çürümesine neden olmuştur. Dişleri çürüten çocuğun pişmanlığı yüzüne ve konuşmalarına yansır. Onu böyle gören ve şaşkınlığını gizleyemeyen masalın asıl kahramanına öğüt niteliğinde olan şu sözleri söyler: “*Dişlerin çürümüştü! Yoksa sen hiç diş fırçalamıyor musun?*” diye sormuş reklamları çizen çocuk.

“*Fırçalamaz olur muyum?*” demiş şeker yalayan çocuk. “*Ama o kadar çok şeker yedim ki, artık fırçalamakla bile temizlenmiyor. Şekerin dişler için zararlı olduğunu annem hep söylerdi de ona inanmazdım*” (RÇÇ, s.208).

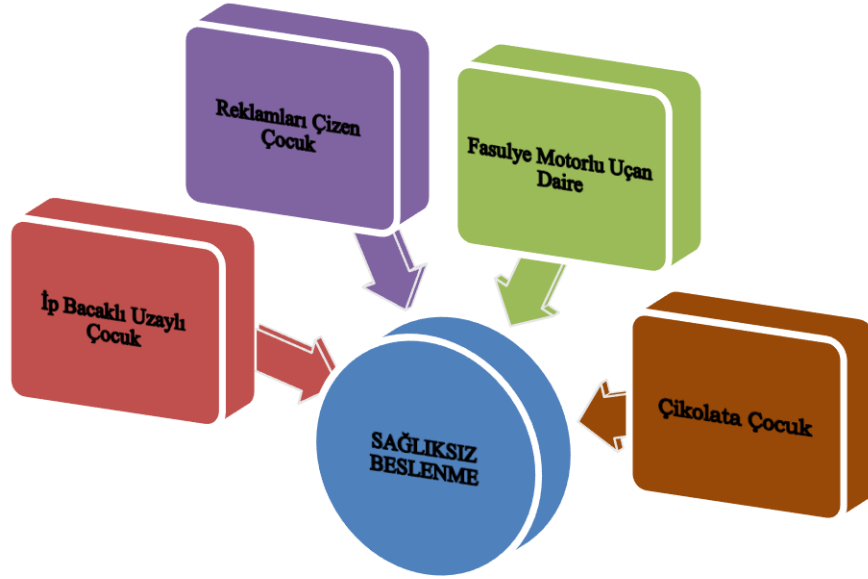
Bedensel, zihinsel, ruhsal gelişimin beslenmeyle doğru orantılı olduğu gerçeğini göz ardı etmemek gerekir. Bireylerin gün içinde düzenli bir şekilde yemek yememeleri, öğünlerde almaları gereken besin miktarını almamaları, sağlık problemlerinin tetikleyicisidir. Birçok hastalık, kişilerin zayıf anını kollar. Özellikle çocukların hastalıklara yakalanma riskinin büyüklere kıyasla daha fazla olmasından dolayı onların yeterli miktarda beslenmeleri gerekmektedir.

“Fasulye Motorlu Uçan Daire” adlı masalda da düzenli beslenmeye vurgu yapılır. Bu masalda çocuk hiç yemek yememektedir ve çocuğun yemediği yemekler tabakta birikmektedir. Düzenli beslenmeyen, yemek seçen çocuğun bu davranışı anneyi huzursuz etmeye başlar. Çözümü, yemediği yemekleri tabağında bırakmak ve bu yemekleri yemeden yeni bir tabak getirmemekte bulur. Günler geçer ve çocuğun yemediği yemekler tabakta dağ gibi birikir. En sonunda tabak da bu duruma isyan eder: *Tabak bu duruma daha fazla dayanamamış. Yemeklerini iştahla yiyen ve tabağında hiç yemek bırakmayan cici bir çocuk bulmak istemiş.*

(...)

Fasulyeden motorunu çalıştırmış ve “VINNNN!” diye havalanmış (FMUD, s.42).

Tabağın bu tepkisi ve annenin tavrı aslında düzenli beslenme ve yemek seçmeme konusunda çocuklara mesaj vermektir. Masaldaki tabak, çocukların yemeklerini bitirmelerini sağlamak için anne ve babaların sıkça kullandığı “Yemeklerini yemezsen arkandan ağlarlar.” sözünün sembolik bir yansımasıdır.

Grafik 3.3: Sağlıksız Beslenme sorununun yer aldığı masallar

SONUÇ

Çalışmamızda Aytül Akal tarafından kaleme alınan elli sekiz masal, günümüz çocuklarının yaşadığı temel problemleri ele alma bakımından incelenmiştir. Söz konusu sorunlar üç başlıkla sınırlandırılmıştır. Bunlar: Teknolojinin bilinçsiz kullanımı, kitap okuma alışkanlığının olmaması, sağlıksız beslenme. İnceleme sonucunda, çalışmamıza konu olan elli sekiz masalın bazılarında söz konusu sorunların neden ve sonuçlarıyla, bazılarında ise sonuçları ve çözüm önerileriyle ele alındığı tespit edilmiştir.

Teknolojinin bilinçsiz kullanımı, kitap okuma alışkanlığının olmaması, sağlıksız beslenme başlıkları altında incelenen elli sekiz masaldan, söz konusu sorunları ele alan masallar aşağıda belirtilmiştir:

Teknolojinin bilinçsiz kullanımı üç masalda karşımıza çıkar: Bu masallar şunlardır: “Soru Balonları”, “Yaşlı Çocuk”, “Kitap Perisi”. “Soru Balonları” adlı masalda yazar, günümüz çocuklarının en çok merak ettikleri karakterden olan Uzaylıları seçer. Böylelikle çocukların dikkatini, söz konusu sorunun üzerine çekmeyi başarır.

Kitap okuma alışkanlığının olmaması sorunu, iki masalda tespit edilmiştir: Bu masallar şunlardır: “Yatağın Altındaki Harfler”, “Soru Balonları”. Bu masallardan “Yatağın Altındaki Harfler” masalında yazar ilgi çekici bir yöntemle çocukları kitaplara tekrardan yaklaştırır: Okumazsan harfler seni terk eder! “Soru Balonları” masalında da yine Uzaylı çocuklar soruna dikkat çekmek için kullanılmıştır.

Sağlıksız beslenme sorunu dört masalda ele alınmıştır: Bu masallar şunlardır: “İp Bacaklı Uzaylı Çocuk”, “Fasulye Motorlu Uçan Daire”, “Reklamları Çizen Çocuk”, “Çikolata Çocuk”. “İp

Bacaklı Uzaylı Çocuk” masalında Uzaylı çocuk, “Fasulye Motorlu Uçan Daire” masalında kendini uçan daireye dönüştüren tabak sorunun nedeni, sonucu ve çözüm yollarını sunmada etkili bir rol üstlenmişlerdir.

Masallarda güncel ve güncelliğini koruyan konulara değinirken farklı ve dikkat çekici karakterlere (Uzaylı Çocuk, Uçan Daire, Harflerini Döken Kitap vb.) yer verilmiştir. Bu masallardaki kahramanlar yoluyla çocuklara hayatın içinden örnekler sunulmuştur. Böylece çocuk masalda verilen mesajı özümseyecek ve zaman içerisinde kişilik haline getirecektir. İncelenen masalların hedef kitlede istenilen davranış değişikliğini oluşturma açısından oldukça etkili olabileceği görülmüştür. Bu açıdan bakıldığında Aytül Akal tarafından kaleme alınan masalların ilkökul ve ortaokul kitaplarında yer alması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Masallarda sadece çocuklara değil, veli ve eğitimcilere yönelik de mesajlar vardır ve bu masallarda değişik yaş gruplarına hitap eden iletiler bulunmaktadır. Bu nedenle çocuk gelişimi ve eğitimiyle ilgilenen herkes çocuklar bu tür masallara yönlendirilebilir.

Ele alınan masallardaki olaylar güncel hayattan seçildiği için çocuklar yaşadığı hayatı tanıyıp, kendileriyle yüzleşerek hayata daha sağlam adımlarla hazırlanabilirler.

Masallardaki karakterler çocuğun ilgisini çekecek türden olduğu için çocuğun kahramanla kendini özdeşleştirmesi, kendini onun yerine koyarak sorunlarının ve bu sorunların çözüm yollarının farkına varması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

AKAL, Aytül (2012). *İp Bacaklı Uzaylı Çocuk*. Masal Masal içinde, (s. 16-20). İzmir: Uçanbalık Yayınları.

AKAL, Aytül (2012). *Fasulye Motorlu Uçan Daire*. Masal Masal içinde, (s. 41-43). İzmir: Uçanbalık Yayınları.

AKAL, Aytül (2012). *Çikolata Çocuk*. Masal Masal içinde, (s. 114-116). İzmir: Uçanbalık Yayınları.

AKAL, Aytül (2012). *Yatağın Altındaki Harfler*. Masal Masal içinde, (s. 121-124). İzmir: Uçanbalık Yayınları.

AKAL, Aytül (2012). *Yaşlı Çocuk*. Masal Masal içinde, (s. 130-133). İzmir: Uçanbalık Yayınları

AKAL, Aytül (2012). *Bana Bir Rüya Ver*. Masal Masal içinde, (s. 145-148). İzmir: Uçanbalık Yayınları.

AKAL, Aytül (2012). *Soru Balonları*. Masal Masal içinde, (s. 170-173). İzmir: Uçanbalık Yayınları.

AKAL, Aytül (2012). *Kitap Perisi*. Masal Masal içinde, (s. 202-205). İzmir: Uçanbalık Yayınları.

AKAL, Aytül (2012). *Reklamları Çizen Çocuk*. Masal Masal içinde, (s. 206-210). İzmir: Uçanbalık Yayınları.

- BORATAV, Pertev Naili (2007). *Zaman Zaman İçinde*. Ankara: İmge Kitabevi.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Şener; ÇAKMAK, Ebru Kılıç; AKGÜN, Özcan Erkan; KARADENİZ, Şirin; DEMİREL, Funda (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (18. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- CAN, Dilek Tüfekçi (2014). *Çocuk Edebiyatına Giriş*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- EKER, Gülin Öğüt (2008). *21. Yüzyıl Türk Çocuklarının Masalları: Reklamlar!* M. Kaplan (Editör), Türk Xalqları Ədəbiyyatı (II): Beynəlxalq Uşaq Ədəbiyyatı Konqresi, 1-ci kitab, (s. 269-274). Bakı: Qafqaz Universiteti.
- DEVELLİOĞLU, Ferit (2006). *Osmanlıca-Türkçe Sözlük*. (23. Baskı). Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- EROĞLU, Feyzullah (1998). *Davranış Bilimleri*. (4. Baskı). İstanbul: Beta Yayın Dağıtım
- GÜLERYÜZ, Hasan (2003). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*. (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- GÜNAY, Umay. (1998). *Masal*. (3. Baskı). *Türk Dünyası El Kitabı*. (s. 425-438). 3. Cilt Seri: I Sayı: A. 31/I Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları: 158.
- GÜZEL, Abdurrahman; TORUN, Ali (2010). *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*. (6. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- HÖKELEKLİ, Hayati (2011). *Ailede, Okulda, Toplumda Değerler Psikolojisi ve Eğitimi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- KAYA, Doğan. (2010). *Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. (2. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- KIBRIS, İbrahim (2010). *Çocuk Edebiyatı*. (4. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi*, <http://www.eodev.com> , adresinden 26 Ocak 2019'da alınmıştır.
- Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi*, <http://www.kpsskonu.com> , adresinden 26 Ocak 2019'da alınmıştır.
- NEUMAN, W. Lawrence (2013). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri 'Nitel ve Nicel Yaklaşımlar'* (6. Basım). (Çev. S. Özge). Ankara: Yayın Odası Yayıncılık.
- OĞUZKAN, A. Ferhan (2013). *Çocuk Edebiyatı*. (10. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- SARUHAN, Şadi Can; ÖZDEMİRCİ, Ata (2011). *Bilim, Felsefe ve Metodoloji*. (2. Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- SENEK, Semra. (2018). *Aytül Akal'ın Masallarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Antalya.

TEZCAN, Mahmut (1997). *Eğitim Sosyolojisi*. (11. Baskı). Ankara.

Türkçe Sözlük (2011). Türk Dil Kurumu (11. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

YALÇIN, Alemdar; AYTAŞ, Gıyasettin (2014). *Çocuk Edebiyatı*. (7. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.

YAMAN, Ertuğrul (2014). *Değerler Eğitimi, Eğitimde Yeni Ufuklar*. (3. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.

YILDIRIM, Ali; ŞİMŞEK, Hasan (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (7. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YÖRÜKOĞLU, Atalay (2007). *Değişen Toplumda Aile ve Çocuk*. (7. Basım). İstanbul: Özgür Yayınları.